

บทที่ 2 เทศบาลตำบลเมืองแกกับการพัฒนาระบบขนส่งที่ยั่งยืน

- 2.1 ลักษณะโดยทั่วไปของเมืองแก
- 2.2 การคมนาคมขนส่งในปัจจุบัน
- 2.3 การพัฒนาอย่างยั่งยืนของเมืองแก
- 2.4 แผนงานการพัฒนาระบบขนส่งของเมืองแก

2.1 ลักษณะโดยทั่วไปของเมืองแก

เทศบาลตำบลเมืองแก ตั้งอยู่ในอำเภอแก่ง จังหวัดระยอง ซึ่งอยู่ทางภาคตะวันออกของประเทศไทย ครอบคลุมพื้นที่ 14.50 ตารางกิโลเมตร หรือ 9,062 ไร่ มี 13 ชุมชน และ 8,959 หลังคาเรือน โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ หมู่ที่ 2 ตำบลทางเกวียน
- ทิศใต้ ติดต่อกับ เทศบาลตำบลทุ่งควายกิน
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ หมู่ที่ 4 ตำบลหวังห้ว จังหวัดระยอง
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ หมู่ที่ 1 ตำบลทางเกวียน จังหวัดระยอง

รูปที่ 2.1-1 แผนที่การจัดตั้งชุมชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองแก

เมื่อ พ.ศ. 2553 เทศบาลตำบลเมืองแกมีจำนวนประชากรรวม 17,252 คน เป็นชาย 8,187 คน และหญิง 9,065 คน ข้อมูลล่าสุดในเดือนเมษายน ปี พ.ศ. 2554 เทศบาลตำบลเมืองแกมี

จำนวนประชากร 17,283 คน เป็นชาย 8,204 คน และหญิง 9,079 คน ประชากรในช่วงอายุต่ำกว่า 19 ปี มีประมาณร้อยละ 28 และวัยสูงอายุที่อายุมากกว่า 60 ปี ประมาณร้อยละ 12 โรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลเมืองแกลงมีจำนวน 7 แห่ง มีจำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้น 7,932 คน ดังแสดงในตารางที่ 2.1-1

ตารางที่ 2.1-1 โรงเรียน จำนวนครูและจำนวนนักเรียนในเขตเทศบาลเมืองแกลง จังหวัดระยอง

สถานศึกษา	จำนวนห้องเรียน (ห้อง)	จำนวนนักเรียน (คน)	จำนวนครู (คน)	อัตราส่วนครูต่อนักเรียน
1. โรงเรียนวัดโพธิ์ทอง	8	142	9	1:15
2. โรงเรียนวัดสารนารถธรรมาราม	33	1,097	48	1:22
3. โรงเรียนวัดพลงช้างเผือก	37	1,487	37	1:40
4. โรงเรียนแกลง “วิทยสถาวร”	60	2,788	97	1:28
5. โรงเรียนรุ่งนภาพิทยาสาย	52	1,847	94	1:21
6. โรงเรียนอนุบาลหลานรัก	12	311	23	1:15
7. โรงเรียนอนุบาลจินดาวัฒน์	10	260	15	1:18

ที่มา : การสำรวจของทางเทศบาลตำบลเมืองแกลงเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2554

2.2 การคมนาคมขนส่งในปัจจุบัน

2.2.1 การคมนาคมขนส่ง

- (1) **ทางบก :** เส้นทางคมนาคมขนส่งที่สำคัญของเมืองแกลงได้แก่ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 344 (บ้านบึง-แกลง) เชื่อมโยงระหว่างอำเภอแกลงกับอำเภอวังจันทร์ ทางหลวงหมายเลข 3430 (ทางไปบ้านนา) ถนนสุนทรโวหาร ถนนสุนทรภู์ และถนนพลงช้างเผือก
- (2) **ทางอากาศ :** จังหวัดระยองมีท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา-พัทยา หรือสนามบินอู่ตะเภา ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 30 กิโลเมตร ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของกองการบินทหารเรือ กองเรือยุทธการ และ กองการทำอากาศยาน อู่ตะเภา
- (3) **ทางน้ำ :** เมืองแกลงแม้จะมีแหล่งน้ำสำคัญ ๆ หลายสาย เช่น แม่น้ำระยองหรือคลองใหญ่ แม่น้ำประแสร์ คลองทับมา คลองโพล์ คลองดอกกราย คลองหนองปลาไหล และ คลองละอวก เป็นต้น แต่ก็ใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคในท้องถิ่นเท่านั้น ไม่ได้ใช้เป็นเส้นทางหลักในการคมนาคมขนส่ง

เป็นรถรับส่งประจำ อาทิตูรับส่งนักเรียน เป็นต้น สำหรับรถราง ข.ส.ม.ก. จะให้บริการฟรีในช่วงเวลาเร่งด่วนเช้า และเย็นของวันจันทร์ถึงวันศุกร์ เส้นทางที่ให้บริการคือ ระหว่างเทศบาลกับโรงเรียน และเส้นทางระหว่างเทศบาลกับสนามกีฬา โดยมีเด็กนักเรียนและประชาชนใช้บริการประจำทุกวันให้บริการ

2.3 การพัฒนาอย่างยั่งยืนของเมืองแกลง

แนวความคิดในการพัฒนาชุมชนเมืองแกลง จังหวัดระยอง ประกอบด้วยแนวความคิดเพื่อการพัฒนาต่างๆ ดังต่อไปนี้

- (1) **แนวความคิดการปรับปรุงฟื้นฟูเมือง (Urban Renewal)** คือ การพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่เสื่อมโทรมของเมืองให้ดีขึ้น ทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม
- (2) **แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development)** คือ การพัฒนาที่สามารถพึ่งตัวเองอยู่ได้ โดยไม่ต้องพึ่งทรัพยากรจากภายนอกมากนัก อาศัยทรัพยากรที่มีอยู่โดยมีการใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าในการพัฒนาเมืองที่ยั่งยืน
- (3) **แนวความคิดเกี่ยวกับเมืองสวยงาม (The City Beautiful Sustainability)** แนวความคิดดังกล่าวเป็นการนำเอาความคิดด้านศิลปะ การปรับปรุงเมือง (City-Improvement) การออกแบบภูมิสถาปัตยกรรม (Landscape & Design) มารวมกัน การพัฒนาที่เกิดขึ้นจากแนวความคิดนี้ให้ความสำคัญกับการควบคุมถนน ศิลปะเมือง อาคารสาธารณะและพื้นที่ว่าง การพัฒนาเมืองตามแนวความคิดดังกล่าวเป็นการปรับปรุงฟื้นฟูชุมชนให้เกิดความสวยงาม มีสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่
- (4) **แนวความคิดการจัดรูปที่ดิน (Land Readjustment)** เป็นหนึ่งในวิธีการพัฒนาเมืองที่ช่วยแก้ปัญหาพื้นที่ว่างเปล่าในเมืองที่ขาดการพัฒนาหรือไม่อาจจะพัฒนาได้ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากที่ดินเหล่านั้นเป็นที่ดินตาบอดหรือมีรูปแบบที่ไม่เหมาะสมต่อการพัฒนา การใช้ประโยชน์ที่ดินไม่สมมูลค่า แม้จะตั้งอยู่ในทำเลที่ตั้งดีแต่ไม่สามารถพัฒนาได้

2.4 แผนงานการพัฒนาระบบขนส่งของเมืองแกลง

2.4.1 แผนงานการพัฒนาระบบขนส่ง

เมืองแกลงเป็นเมืองที่มีถนนขนาดเล็ก มีปัญหาปริมาณจราจรคับคั่งและติดขัด การจอดรถไม่เป็นที่เรียบร้อย เนื่องจากมีโรงเรียนรัฐ 3 โรงเรียน นักเรียนรวมกันกว่า 5,000 คน (ไม่นับโรงเรียนเอกชน) ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มาส่งลูกหลานโดยใช้รถจักรยานยนต์หรือรถยนต์ ทำให้เกิดปัญหาด้านการจราจร จากปัญหาดังกล่าวทางเทศบาลจึงเกิดแนวคิดในการแก้ปัญหาไม่ให้ประชาชนนำรถออกมาใช้รับส่งนักเรียนทั้งในตอนเช้าและตอนเย็น เริ่มด้วยการให้บริการรถรางจำนวน 2 คัน สำหรับเส้นทางไปสนามกีฬา และเส้นทางไปโรงเรียน ไม่เพิ่มพื้นที่จอดรถ

จำกัดจำนวนรถยนต์ที่ใช้น้ำมัน และมีเทศบัญญัติจัดระเบียบการจราจร มีการใช้ ISO ควบคุมรถที่มีควันดำ มีมาตรการให้รถประหยัดน้ำมัน

จากการจัดการระบบขนส่งในพื้นที่เทศบาลตำบลเมืองแกลงโดยใช้ระบบรถรางเข้ามาทดแทนการใช้รถยนต์ ในการรับ-ส่งนักเรียน และการเดินทางไปสนามกีฬาของเทศบาล ทางเทศบาลมีการต่อยอดโครงการด้วยการเพิ่มเป้าหมายไปที่แม่บ้าน เพื่อบริการแม่บ้านที่ไปจ่ายตลาดในช่วงเช้า แต่เนื่องจากเป็นช่วงเวลาเดียวกับการรับนักเรียน โครงการนี้จึงยังไม่มีการดำเนินการ

2.4.2 ระบบขนส่งสาธารณะชุมชน (ข.ส.ม.ก.)

เทศบาลตำบลเมืองแกลงได้เข้าร่วมโครงการรณรงค์รักษาสภาพภูมิอากาศเพื่อเมืองน่าอยู่ (Cities for Climate Change Program) หรือเรียกโดยย่อว่า โครงการ CCP ที่เป็นโครงการของสถาบัน ICLEI (local governments for sustainability) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายให้เมืองต่าง ๆ ได้เข้าใจและร่วมกันแก้ไขสภาพภูมิอากาศที่เลวร้ายลงทุกวัน โดยมีตัวการสำคัญอันดับสองรองจากการผลิตกระแสไฟฟ้าที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อนอยู่ในขณะนี้ก็คือ ภาคการขนส่ง หรือการใช้ น้ำมันเชื้อเพลิง จึงนำแนวทางการขนส่งโดยรถรางมาใช้แก้ไขปัญหาเหล่านี้ โดยพิจารณากลุ่มเป้าหมายหลักสองกลุ่ม คือ การให้บริการรับส่งผู้สูงอายุและประชาชนไปออกกำลังกายที่สนามกีฬาและสวนสาธารณะ และการให้บริการรับส่งนักเรียนเพื่อลดการใช้รถยนต์ส่วนตัวทั้งภาคเช้าและภาคบ่ายทั้งสองกลุ่มเป้าหมายในระยะแรกนี้ โดยเริ่มให้บริการช่วงเช้า 07.00-07.30 น.และช่วงบ่าย 15.30-16.00 น.เพื่อรับส่งนักเรียน ส่วนช่วงเย็น 16.00-18.00 น.เป็นบริการรับส่งประชาชนไปออกกำลังกายที่สนามกีฬา ทุกวัน เว้นวันอาทิตย์

นอกจากนี้ รถรางยังให้บริการสำหรับหมู่คณะหรือกรุ๊ปทัวร์ที่มีความประสงค์จะนั่งรถรางชมเมือง (CITY TOUR) ไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในเขตเทศบาลอีกด้วย

รูปที่ 2.4-1 การขนส่งโดยรถรางของเมืองแกลง